

MIĘKKA SIŁA JAKO NARZĘDZIE
POLITYKI ZAGRANICZNEJ
CHIŃSKIEJ REPUBLIKI LUDOWEJ I REPUBLIKI KOREI

Wzrost zainteresowania tzw. miękką siłą (ang. *soft power*), stosowaną według niektórych badaczy już od starożytności¹, został zapoczątkowany przez ataki terrorystyczne na World Trade Center w 2001 r., jednakże pojęcie to zostało rozwinięte dopiero 3 lata później przez Josepha Nye'a² (choć po raz pierwszy pojawiło się na przełomie lat 80. i 90. XX wieku, to jednak właśnie publikację z 2004 r. uznaje się za przełomową w tej dziedzinie). Autor podzielił siłę państwa na dwie składowe – jedną związaną z czynnikami geostrategicznymi, ekonomicznymi i potencjałem militarnym państwa oraz drugą wykorzystującą atrakcyjność i wiarygodność państwa, która wynika z jego kultury, polityki czy ideologii. To właśnie wiarygodność państwa jest obecnie kluczowym czynnikiem podczas budowania relacji międzynarodowych³ i dobrze wykorzystana stanowi narzędzie zapobiegające konfliktom zbrojnym, czyniąc z miękkiej siły swego rodzaju mechanizm prewencyjny. Sam Joseph Nye zauważa, że promowanie takich idei, jak np. demokracja, prawa człowieka czy rozwój społeczeństwa obywatelskiego, nie może się odbywać przy użyciu broni⁴.

Widocznym skutkiem rozróżnienia czynników wpływających na całokształt siły państwa i uznania miękkiej siły za jej bardzo ważną składową jest wprowadzanie odpowiednich departamentów zajmujących się nią w strukturach ministerstw⁵, a także rozwój badań i wzrost zainteresowania ze strony środowisk naukowych. Choć wiele osób twierdzi, iż „armii nie powstrzymuje się za pomocą nawet największego pokrewieństwa kulturowego”⁶, sugerując tym samym, że miękka siła nie może być uważana za poważne narzędzie polityki zagranicznej, to niewątpliwie pojęcie *smart*

¹ L.C. Laskai, *Soft Power or Ancient Wisdom?*, <http://thediplomat.com/2013/08/soft-power-or-ancient-wisdom/> (dostęp: 10.01.2015).

² J.S. Nye, *Soft Power. Jak osiągnąć sukces w polityce światowej*, Warszawa 2007, s. 34.

³ B. Ociepka, *Nova dyplomacja publiczna – perspektywa teorii stosunków międzynarodowych i komunikowania politycznego*, „Przegląd Strategiczny” 2012, nr 1, s. 130.

⁴ J.S. Nye, *Przyszłość siły*, Warszawa 2012, s. 15.

⁵ B. Ociepka, *Miękka siła i dyplomacja publiczna Polski*, Warszawa 2013, s. 10.

⁶ J.C. Ramo, *The Age of Unthinkable*, New York 2009, s. 76,77, cyt. za: J.S. Nye, *Przyszłość...*, s. 81.

power, czyli umiejętnego połączenia i wykorzystania wszystkich dostępnych narzędzi, zyskuje na świecie coraz więcej sympatyków zarówno wśród teoretyków, jak i praktyków polityki.

Niniejszy artykuł stanowi próbę odpowiedzi na pytanie, czy w erze globalizacji i nowych technologii system polityczny wpływa na sposób prowadzenia dyplomacji publicznej i wykorzystania zasobów miękkiej siły, czy też wszystkie państwa na świecie dążą raczej do pewnego uniwersalnego wzorca. W tym celu zostaną przeanalizowane dwa przodujące w użyciu miękkiej siły państwa Azji, które mają wiele wspólnego w kwestiach kulturowych i które łączą podobne religie oraz systemy filozoficzne, jednakże mają zupełnie inne systemy polityczne i zasoby twardej siły. Socjalistyczna z nazwy Chińska Republika Ludowa zostanie porównana z Republiką Korei, która w 2014 r. znalazła się na 21 miejscu rankingu Index Democracy The Economist Intelligence Unit, należąc do grupy 24 państw mających status pełnych demokracji (dla porównania Polska uplasowała się na 40 miejscu, w grupie demokracji wadliwych, a Chiny na 144 pozycji, będąc w tym zestawieniu reżimem autorytarnym)⁷.

Chińska Republika Ludowa – gospodarka ramię w ramię z ideologią

Od 1978 r. i reform wprowadzonych przez Deng Xiaopinga Chiny sukcesywnie stają się coraz bardziej kapitalistyczne i zmodernizowane. Od 1992 r. Państwo Środka coraz mocniej otwiera się na procesy globalizacyjne, przyciąga coraz więcej zagranicznych inwestorów, ostatnio samo coraz więcej inwestuje za granicą, a tym samym odgrywa coraz większą rolę w światowej gospodarce⁸. Przestajemy patrzeć na Chiny jak na pewien monolit, a pierwszymi skojarzeniami międzynarodowej opinii publicznej nie będą już protesty studentów i Komunistyczna Partia Chin (KPCh), a raczej kwestie związane z ekonomią i jej szybkim rozwojem. Zmiana jest tak znacząca, że zdaniem części ekspertów Chiny są w stanie zagrozić pozycji Stanów Zjednoczonych jako najważniejszego światowego supermocarstwa i to właśnie gospodarka jest najmocniejszym atutem ChRL w walce o pozycję na arenie międzynarodowej⁹. Władze w Pekinie zdają sobie jednak sprawę z tego, jak pomocne może być użycie narzędzi miękkiej siły i od lat 2002–2007 (początek

⁷ *Democracy Index 2014. Democracy and its discontents. A report from The Economist Intelligence Unit*, The Economist Intelligence Unit Limited 2015, London 2014, s. 3–8.

⁸ D.E. Zheng, *China's use of soft power in the developing world. Strategic intentions and implications for United States* [w:] *Chinese soft power and its implications for United States. Competition and cooperation in the developing world. A report of the CSIS Smart Power Initiative*, red. C. McGifert, Washington 2009, s. 1.

⁹ *Ibidem*, s. 1.